

Politična v državi SNS pavtairana.

Naročna lista: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četrlet K 30—, izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krona

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

92. številka.

Maribor, dne 19. avgusta 1921.

Letnik XIII.

KRALJ PETER I.

Zatisnil je oči prvi jugoslovanski kralj. V naši mukotrpni zgodovini je to dogodek, ki gleda stoletjem čez ramena. Sedaj lahko v polnem pomenu besede rečemo: Umrl je naš kralj! Dasi ravno zadnja leta zlomljen od boleznih in starosti ni bil kralj Peter samo pasivna priča jugoslovanskega ujedinjenja, on sam je bil predstavitelj in prveboritelj te ideje. Svetovna zgodovina pozna malo vladarjev, ki bi v tako kratkem času in v tako težavnih okoliščinah dovršili veliko delo, kakor ga je dovršil kralj Peter I.

Ob njegovi rakvi si pokličimo v spomin le najvažnejše dogodke, ki so ž njim v neposredni zvezi. Kako neznanata, znotraj neurejena, na zunaj nesigurna je bila srbska državnica pred 80 leti, ko se je takratnemu knezu Aleksandru Karadjordjeviču 12. julija (po našem 29. junija) leta 1844. rodil tretji sin Peter! Leta 1858. je moral z očetom vred bežati v tujino. Mladi Peter je študiral najprej v Zenevi, potem pa v glasoviti vojaški šoli St. Cyr blizu Pariza in končno v generalštabni akademiji v Parizu. Stopivši v francosko armado, se je leta 1870 tako hrabro bojeval proti Nemcem, da je dobil red častne legije. Za časa bosanske vstaje leta 1876 je v Orahovcu na svoje stroške zbral znatno četo in junaško bojeval pod imenom Peter Mrkonjič proti Turkom. Od kneza Milana Obrenovića najetemu morilcu je srečno ušel ter se po avstrijski okupaciji Bosne umaknil v tujino. Leta 1883 se je na Cetinju poročil s hčerko črnogorskega kneza Nikita, s katero je imel petero otrok; dva, Milena in Andrej sta umrla v nežni mladosti, ostali trije še žive, namreč Jelena (roj. 1884.), vdova po ruskem velikem knezu Konstantinoviču, princ Gjorgje (roj. 1887.) in Aleksander, sedanji kralj, (roj. 1888.). Po smrti svoje soproge, leta 1890. se je preselil v Zenevo, kjer se je kot zasebnik mnogo pečal s filozofsko-historičnimi študijami ter prevedel na srbski jezik Stuart Mill-ovo delo o svobodi.

Med tem so se razmere v Srbiji obračale vedno na slabše. Knez Milan je bil slepo orodje v rokah Avstro-Ogrske, ki je zlasti po berlinskem kongresu porabila vsako sredstvo in priliko, da oslabi Srbijo.

V deželi sami je divjal strasten notranji boj za ustavo in vešči za celo malenkostne stvari. To znotranje mrevrenje so še podpihovale vele-

vlasti zlasti Avstro-Ogrska od zunaj. Pod Milanom in njegovim sinom Aleksandrom je prišla Srbija na rob propada. Finance so bile izčrpane, vojska demoralizirana, kar se je pokazalo najbolje v bolgarsko-srbski vojni leta 1885.

Z odstopom Milanovim se razmere niso izboljšale, marveč pod njegovim sinom Aleksandrom še poslabšale. Položaj je postal naravnost obupen in krvavi dogodek leta 1903 historična nujnost, kakor pravi zgodovinar Stanojevič.

Dne 15. junija 1903 je narodna skupščina Petra Karadjorgjeviča postavila za srbskega kralja. Dne 24. junija je novi kralj prevzel vladu. Premagati je imel neznanske težave. Državni dolgovi so ob njegovem nastopu presegali 450,000,000 fr., samo obresti so požirale letno 24 milijonov frankov t. j. več kot četrtnina celega proračuna. Kmetstva posestva so se drobila v nebroj neznatnih, življenja nesposobnih edinic, vojska je bila demoralizirana, strankarske strasti v divjem plamenu, industrija komaj v otroških povojih, in kar je je bilo, v tujih rokah. Diplomatični odnosi kar najslabši. Evropa, ta gnala Evropa se je hinavsko zgražala nad krvavimi dogodki v Beogradu. Stara kramarska grešnica Anglija, ki je z opijem zastropila milijone Kitajcev in s svojo visoko protekcijo pustila Turku pokladi lekatombe krščanskih žrtev, perfidna Italija in tlačiteljica narodov, trula Avstro-Ogrska so samega ogorčenja svetohlinsko zvijale oči in je zlasti zadnja komaj čakala prilike, da udere v Srbijo in ji prinese svojo proslulo nemško-madžarsko „višjo“ kulturo.

Kralj Peter je svoji vladi začrtal visoko moralno idejo: osvoboditev jugoslovanskih plemen izpod tujega jarma. Kar se je po človeški sodbi zdelo nemogoče in blazno, je doživel sivolasi kralj in svojemu sinu zapustil prestol ujedinjenih Jugoslovenov. To ujedinjenje vsled neznčajne machiavelistične evropske politike sicer ni končano, a glavno delo je storjeno; tisti, ki so mali Srbiji kopali jamo, so sami v njo padli in na nas je, da se nikoli več ne dvignejo iz nje.

Golide gnojnice je nemško in madžarsko časopisje izlilo na kralja Petra in njegovo državo, a bitka pri Kumanovem in pri Bregalnici je sijajno ovrгла vse klevete. Ena najsijajnejših točk v svetovni zgodovini ostane, ka-

ko je stari kralj stopil med svoje junake v strelske jarke in jih elektriziral. Narodna epska pesem še bo poznim rodovom pripovedovala, kako je kralj Peter pred strašnim pritiskom avstro-ogrške in nemške vojske, ob zavratnem napadu Bolgarije in izdajski pasivnosti Grčije, kralja Konstantina, zapuščal svojo v tla poteptano državo in se v hudi zimi s svojo vojsko umikal skozi divje albanske gore. Vse ga je zapustilo, samog pogum in vera v zmago njegove pravične stvaritve nista zapustila.

Upanje ga ni varalo. Po tolikih bridkih izkušnjah mu je Previdnost naklonila, da se je s svojo vojsko zmagoslavno vrnil v svojo prestolnico in videl, da se vresničuje san njegovih mladih dni.

Tolika moralna višina bo njegove mu narodu vedno svešla zvezda in bodrilo v dnevih preizkušnje.

Pogreb kralja Petra.

Državni odsek za pogreb Nj. Veličanstva kralja Petra je izdelal nastopni program: 1. Smrt Nj. Veličanstva kralja se objavi v prestolnici s topovskimi streli vsake četrte ure od 6. do 18. ure od časa smrti pa dokler se vlak s smrtnimi ostanki kralja Petra ne odpelje v Topolo. Razen tega bodo v prestolnici in v vsej kraljevini zvonili zvonovi v cerkvah vsako uro po 5 minut od 6. do 18. ure za ves čas do pogreba, v džamijah in v sinagogah pa se bo objavljala smrt po obredu dotičnih ver. 2. Splošno narodno žalovanje se začne z današnjim dnem in se bo doba žalovanja objavila kasneje. 3. Smrtni ostanki kralja se bodo po balzamiranju in opremi prenesli dne 17. t. m. v saborsko cerkev, kjer bodo položeni od 18. do všte vši 21. avgusta. Častno stražo bodo tvorile vse komande oblasti in zavodi beograjske posadke. 4. Ves čas od 18. do všte vši 21. avgusta bo v cerkev prost vstop v času od 8. do 11. in od 14. do 22. ure. Vhod bo pri južni vratih, izhod pa pri severnih. 5. V ponedeljek, dne 22. t. m. se truplo Nj. Veličanstva kralja po cerkvenem opravilu slavnostno prepelje iz saborske cerkve na železniško postajo, od tam pa z vlakom do Mladenovca in potem z avtomobilom v Topolo, kjer se bo položilo v družinsko grobnico v kraljevi zaobljubljeni cerkvi na Op-lencu.

Za gospodinjstvo želi vstopiti v službo mlada vdova z enim 7 let starim otrokom. Zmožna in vajena je vsakega dela. Naslov v upravi lista. 1-2 467

Borovnice, maline in bezgove jagode kupuje Industrija sadnih izdelkov v Selnici ob Dravi. 2-13 467

Ostrožnice, robidnice, brusnice kupuje najdražje Industrija sadnih izdelkov v Selnici ob Dravi. 2-13 469

Zrelo grozdje iz vinogradov mariborske okolice plačuje najbolje Industrija sadnih izdelkov v Selnici ob Dravi. 2-13 468

Dinamo za električno luč pri mlinu ali žagi se proda za 1.600 dinarjev. Več izveste v Mariboru, Koroška cesta 5. Cirilova tiskarna. 470

Proti dobremu plačilu se vzame v najem večji prostor za delavnico ali skladišče. Ponudbe na upravi lista.

Inserirajte v Straži!

Prvovrstni trapistovski
S I R

se dobiva pri
Matija Lahu, Maribor,
15-5 Glavni trg. 373

Pozor!

Edina tovarniška zaloga: Plachte impregnirane, za vozove
2 m široke, 3 m dolge K 888-
3 » 4 » » 1880-
3 » 5 » » 2250-
4 » 4 » » 2400-
4 » 6 » » 3500-
druge velikosti poljubno v par dneh.

Konjske dežne plachte s kumet-špico,
v treh velikostih na razpolago po tovarniških cenah.

Pošiljatev po pošti na vse kraje. Edinole pri
Alojzij Gnušek, Maribor,
10 Glavni trg št. 6. 417

: Maline in drugo sadje :

kupuje vsako množino 463
Mariborska mlekarna in tovarna sadnih konzerv, družba z o. p.

Kupim

po najvišji dnevni ceni ali tudi

zamenjam

za prvovrstno pšenično moko iz prvih banaških mlinov:
pšenico, koruzo, rž, oves, ječmen, kakor tudi **stari fižol**
ter se priporočam

Josip Šerec, Maribor,
Aleksandrova cesta. 465

Otvoritev.

Uljudno naznanjam slav. občinstvu, kakor prečastiti duhovščini, da sem otvoril
krojaško obrt
v Mariboru, Koroška cesta št. 1 (poleg cerkve sv. Alojzija, vhod trgovina R. Niefergal).

Potrudil se bodem kar najbolje mo- goče, ustreči vsakemu cenj. naročniku. Za obilen obisk se najtopleje priporočam ter bilježim
z odličnim spoštovanjem

Ivan Safran
kroj. mojster.

458 3-2

Rudolf Niefergal, Maribor,

Maribor, Koroška cesta 1.

Manufaktura, sukno za obleke, cefirje, šifone, platno za rjuhe (prte), odeje za postelje, namizni prti, narejene blače i. dr., nogavice domačega izdelka za ženske, moške in otroke, vsako- vrstno perilo, površne obleke in srajce za železničarje in ključavničarje, ženske pred- pasnike, rute, robce itd. 459

Cene zmerne! Postreža točna!

Sprejemajo se tudi naročila za izdelava- nje oblek in perila vse vrste po meri.

Kdor ne verjame, naj poskusi, in prepričal se bo, da se kupi: 390

Klobuke, obleko, perilo, čevlje,

dekolenice, potov. košare, torbice za trg in razno galanterijsko blago najboljše in najceneje pri trdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

„Melistroja“
Maribor.

Trg. odd.: Gosp. ulica 8, telefon 267.

Brzoi.: Melistroja Maribor

Tehn. odd.: Aškerčeva ulica 22, telefon 94.

Izdolovanje proračunov in izvršitev inženirskih del za stroj- 5-10+ ne stavbe ter elektrotehniko. 400
Tozadevna pojasnila radevolje vsikdar na razpolago.

Prodajalni oddelek:
Prodaja vseh inštalacijskih pred- metov kakor svetiljk, dinamo- strojev, električnih, bencinovitih in dieselovih motorjev.

Inštalacijski oddelek:
Izvršitev notranjih inštalacij, vi- sokih in nizkih električnih napeljav, transformatornih postaj, električnih central za mesta, asi, posestva in tovarne v vsakem načinu električnega toka.

Električna delavnica:
Novo ovijenje električnih stro-jev, popravila in izdelava novih kurilnih predmetov za likalnike, priprave za kuhanje in speci- jalne aparate.

LIVARNA

ZA

ZVONOVE IN KOVINE
POPREJ DENZELA SINVI

MARIBOR : KOPALIŠKA ULICA 9
je zopet v obratu!

CERKVENE ZVONOVE
izdeluje surove liive v vseh kovinah in zlit- vinah (bron, medenina, aluminij itd.)

UMETNA LIVARNA
RELIEFI, CERKVENI SVETILNIKI

Vsa oprema za žgalnice, kletarstva, pivo- varne, opreme za plin in vodovod, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine last- nega izdelka. Popravljalnica za brizgalne itd.

21+ **Inž. J. & H. Bühl.** 188

L V 25/14
24

Dražbeni oklic.

V skrbstveni zadevi Marije Steinhilber, inženir- ja vdovi se prodajo v telovadnici ljudske šole v Ca- fovi ulici dne 24. avgusta 1921, ob 9. uri zjutraj in prihodnje dni sledeči predmeti:

Oprava za 1 spalno sobo, za 1 sprejemno sobo, za 1 jedilno sobo, 1 kuhinjska oprava, razno drugo pohištvo, ženska obleka, žensko perilo, posteljno in namizno perilo, podobe, kuhinjsko in jedilno posodje in orodje, servisi in steklenice i. t. d.

Dne 26. avgusta 1921 ob 9. uri dragocenosti in nakit in sicer:

1 par brilantnih uhanov, 1 platin prstan z bri- lantom, 1 zlat prstan z brilantom, drugi zlati prstani in uhani, 1 zlata ura z verižico, zlate verižice, zapest- nice, srebrne žlice, noži in vilice i. t. d.

Omenjene stvari se smejo ogledati dne 23. av- gusta 1921 od 16.—18. ure.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. V.,
469 dne 16. avgusta 1921.

Nova trgovina!

MILOŠ OSET, MARIBOR,

Aleksandrova cesta 45, nasproti glavnega kolodvora,

priporoča raznovrstno špecerijsko in kolonijalno blago ter deželne pridelke. — Prosi cenjeno občinstvo za obilen obisk.

Solidna in točna postrežba!

470

Otvoritev trgovine.

Javljam cenjenemu občinstvu, da sem otvoril

v Mariboru, Glavni trg 16 (poprej R. Lorber)

trgovino z manufakturnim in modnim blagom.

Potrudil se bom, cen. odjemalce z dobrim blagom, najnižjimi cenami ter točno in solidno postrežbo vedno kar najbolje zadovoljiti.

471

Franc Mastek.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica št. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4% in 4 1/4%

Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so nezatni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 185 46

Za varnost vlog jamči rezervni sklad, na- ložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stav- biščih na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.